

Lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.;

SFS 1998:602

Utkom från trycket
den 24 juni 1998

utfärdad den 11 juni 1998.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

dels att 16 a–16 d §§ skall betecknas 18–21 §§ samt att 17, 17 a, 18 och 19 §§ skall betecknas 23–26 §§,

dels att 1, 2, 2 b, 3–16 samt de nya 18, 20 och 25 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 2 c, 17 och 22 §§, av följande lydelse.

1 § Den som är häktad på grund av misstanke om brott eller av någon annan anledning får inte underkastas mera omfattande inskränkningar i sin frihet än som ändamålet med häktningen samt ordning och säkerhet kräver.

Den häktade skall behandlas så att skadliga följder av frihetsberövandet motverkas. I den utsträckning det är lämpligt, skall åtgärder vidtas för att ge den häktade det personliga stöd och annan hjälp som han eller hon behöver. Sådana åtgärder får dock vidtas endast om den häktade samtycker till detta.

2 §² Om det inte är uppenbart onödigt, skall den häktade senast vid ankomsten till förvaringslokalen kroppsvisiteras för eftersökande av föremål som han eller hon enligt vad som följer av denna lag inte får inneha.

I övrigt får den häktade kroppsvisiteras för eftersökande av sådana föremål när

1. det finns anledning att anta att ett sådant föremål skall anträffas på den häktade,

2. det sker stickprovvis eller också i anslutning till en större undersökning som av säkerhetsskäl görs av utrymmen inom förvaringslokalen och den häktade har eller har haft särskild anknytning till det utrymme som berörs av undersökningen,

3. den häktade skall ta emot eller har haft obehagat besök, eller

4. den häktade efter vistelse utanför förvaringslokalen återvänder dit.

¹ Jfr prop. 1997/98:95, bet. 1997/98:JuU19, rskr. 1997/98:208 och prop. 1997/98:104, bet. 1997/98:JuU22, rskr. 1997/98:227.

² Senaste lydelse 1982:402.

Vad som har sagts i andra stycket hindrar inte att det i annat fall görs sådan ytlig kroppsvisitation som bedöms nödvändig av säkerhetsskäl och som endast avser eftersökande av vapen eller annat farligt föremål.

2 b §³ Kroppsvisitation eller kroppsbesiktning får inte göras mer ingående än vad ändamålet med åtgärden kräver. All den hänsyn som omständigheterna medger skall iakttas. Om möjligt skall ett vittne närvara. En häktad får hållas avskild från andra häktade, om det är nödvändigt för att verkställa beslut om kroppsbesiktning.

Annan kroppsvisitation än som avses i 2 § tredje stycket eller kroppsbesiktning får, när åtgärden gäller en kvinna, inte verkställas eller bevitnas av någon annan än en kvinna, en läkare eller en legitimerad sjuksköterska.

Föremål som anträffas vid kroppsvisitation eller kroppsbesiktning och som den häktade enligt vad som följer av denna lag inte får inneha, skall tas om hand och förvaras för den häktades räkning, om inte annat är särskilt föreskrivet.

Injektionssprutor och kanyler som kan användas för insprutning i människokroppen, och andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattning med narkotika, och som påträffas hos den som är häktad, får tas om hand och förstöras.

2 c § Blod-, urin- eller utandningsprov får tas på en häktad som skäligen kan misstänkas vara påverkad av beroendeframkallande medel eller sådant dopningsmedel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, om inte annat föranleds av medicinska eller liknande skäl.

3 § Vill en häktad vistas tillsammans med en eller flera andra häktade, skall han eller hon ges tillfälle till det. Mer än en häktad får också förvaras i samma rum, om det är synnerligen påkallat av utrymmesskäl eller annan särskild anledning. Gemensam vistelse och gemensam förvaring får dock inte äga rum, om det innebär fara från säkerhetssynpunkt eller, i fråga om den som är häktad på grund av misstanke om brott, fara för att bevis undanröjs eller utredning om brott på annat sätt försvåras. Om en häktad förvaras i en annan lokal än häkte, får möjligheterna till gemensam vistelse begränsas med hänsyn till lokalförhållandena.

Förvaringen och den gemensamma vistelsen skall utformas så att förbindelse mellan häktade som kan antas påverka varandra i mål eller ärenden såvitt möjligt förhindras. Även i övrigt skall förvaringen och den gemensamma vistelsen utformas så att häktade, särskilt de som är under 21 år, inte utsätts för olämpligt inflytande av andra häktade.

4 §⁴ Vid behandlingen skall hänsyn tas till den häktades hälsotillstånd. En häktad som bedöms behöva hälso- och sjukvård eller som begär att läkare skall tillkallas, skall så snart som möjligt undersökas av läkare, om inte sådan undersökning uppenbarligen är onödig.

³ Senaste lydelse 1993:1411.

⁴ Senaste lydelse 1991:1135.

En läkares anvisningar om vården av en häktad som är sjuk skall iakttas. Behöver den häktade sjukhusvård, skall sådan beredas honom eller henne så snart som möjligt. Föreskrifter om psykiatrisk tvångsvård finns i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård. Får hälso- och sjukvårdspersonal inom kriminalvården kännedom om att en häktad lider av en smittsam sjukdom som enligt smittskyddslagen (1988:1472) utgör en samhällsfarlig sjukdom, skall chefen för förvaringslokalen underrättas om detta, om det behövs med hänsyn till fara för att smittan skall spridas.

Kan det befaras att transport medför skada för den häktades hälsa, behövs läkares medgivande till transporten.

Förlossning av en häktad kvinna skall om möjligt ske på sjukhus.

Om det finns anledning till det, skall den som enligt andra eller fjärde stycket vistas på sjukhus stå under bevakning.

5 § Den häktade skall om möjligt erbjudas arbete eller annan därmed jämförlig sysselsättning under häktningstiden. Den häktade skall vidare ges möjlighet att utföra arbete som han eller hon själv har skaffat sig, om det kan ske utan olägenhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar bestämmelser om ersättning åt den häktade för arbete eller annan därmed jämförlig sysselsättning som tillhandahålls honom eller henne.

6 § I den utsträckning det lämpligen kan ske bör en häktad, om inte annat följer av tredje stycket, ges möjligheter att genom tidningar, radio och television följa vad som händer i omvärlden. Den häktades behov av annan förströelse bör tillgodoses i skälighets omfattning.

Under de förutsättningar som anges i första stycket får den häktade själv skaffa sig eller ta emot böcker, tidskrifter, tidningar och annat som kan bereda honom eller henne förströelse.

För den som är häktad på grund av misstanke om brott får inskränkningar helt eller delvis göras i rätten att ha tillgång till tidskrifter, tidningar, radio och television, om det behövs för att undvika att bevis undanröjs eller utredning om brott på annat sätt försvåras.

7 § Den häktade får inneha pengar, värdesaker och legitimationshandlingar i den mån det inte är olämpligt. Den häktade får inte inneha alkoholhaltiga drycker eller andra berusningsmedel.

I övrigt får den häktade, i den mån det inte annat följer av denna lag, inneha personliga tillhörigheter och skaffa sig varor eller annat enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

8 § Den häktade skall ha möjlighet att dagligen vistas utomhus minst en timme, om det inte finns synnerligt hinder mot detta.

9 §⁵ Brev från den häktade till svenska myndigheter, internationella organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda

⁵ Senaste lydelse 1993:1694.

eller den häktades offentlige försvarare skall vidarebefordras utan föregående granskning.

Utöver vad som gäller enligt första stycket får den häktade sända eller ta emot brev, om det kan ske utan fara från säkerhetssynpunkt och, för den som är häktad på grund av misstanke om brott, utan fara för att bevis undanröjs eller utredning om brott på annat sätt försvåras.

Vägras den häktade att sända eller ta emot brev utan föregående granskning av dess innehåll, skall brevet hållas kvar men får inte öppnas utan den häktades medgivande.

Kopior och översättningar av brev som har granskats skall förstöras så snart de inte längre behövs.

Bestämmelserna i denna paragraf om brev gäller även andra skriftliga handlingar.

10 § Bestämmelserna i 9 § andra, tredje och fjärde styckena gäller även försändelser av annat slag än brev eller andra skriftliga handlingar. Den häktade får dock inte ta emot en sådan försändelse om den kan äventyra ordningen eller annars medföra olägenhet.

Om det behövs för att hindra att otillåtna varor förs in i en förvaringslokal, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att häktade inte utan särskilt medgivande får ta emot andra försändelser än brev eller andra meddelanden.

11 §⁶ Den häktade får ta emot besök i den utsträckning det lämpligen kan ske. Han eller hon får inte ta emot besök som kan medföra fara från säkerhetssynpunkt. Inte heller får den som är häktad på grund av misstanke om brott ta emot besök som kan medföra fara för att bevis undanröjs eller utredning om brott på annat sätt försvåras.

Om det behövs av säkerhetsskäl eller för att undvika att bevis undanröjs eller utredning om brott på annat sätt försvåras, skall en eller flera personer vara närvarande vid besök.

Under de förutsättningar som anges i andra stycket kan som villkor för besök föreskrivas att den besökande underkastar sig kroppsvisitation.

Om det behövs för att kunna bedöma om den som är häktad skall få ta emot besök i ett särskilt fall eller om ett besök skall vara bevakat, skall det i förväg undersökas om den besökande har dömts eller är misstänkt för brottslig verksamhet. I den utsträckning det behövs skall upplysningar också inhämtas om den besökandes personliga förhållanden i övrigt.

Om försvarares rätt att träffa den som är häktad finns bestämmelser i rättegångsbalken.

12 § Telefonsamtal mellan den häktade och en person utanför förvaringslokalen får äga rum i den utsträckning det lämpligen kan ske. Den häktade skall vägras telefonsamtal som kan medföra fara från säkerhetssynpunkt. Inte heller den som är häktad på grund av misstanke om brott får ta emot eller ringa telefonsamtal som kan medföra fara för att bevis undanröjs eller utredning om brott på annat sätt försvåras.

⁶ Senaste lydelse 1995:493.

Om det behövs av säkerhetsskäl eller för att undvika att bevis undanröjs eller utredning om brott på annat sätt försvåras, skall en eller flera personer på lämpligt sätt avlyssna telefonsamtal. Avlyssning får äga rum endast med den häktades vetskap. Telefonsamtal med den häktades offentlige försvarare får inte avlyssnas.

13 § Om missbruk inte kan befaras, kan den häktade medges att besöka en närstående som är svårt sjuk, närvara vid en närståendes begravning eller i annat fall, då det finns synnerliga skäl, lämna förvaringslokalen för viss kort tid. Under vistelsen utanför förvaringslokalen skall den häktade bevakas, om inte en sådan tillsyn av särskilda skäl kan antas vara onödig.

14 § Om en häktad kvinna har med sig ett spädbarn vid intagningen eller därefter föder barn, kan hon få tillstånd att ha barnet hos sig.

15 §⁷ Den häktade får beläggas med fängsel

1. under transport och annars under vistelse utanför förvaringslokalen, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl och

2. i övrigt för att betvinga våldsam uppträdande av den häktade, om andra medel visar sig otillräckliga och det är oundgängligen nödvändigt med hänsyn till den häktades egen eller annans säkerhet till liv eller hälsa.

En läkare skall så snart det är möjligt undersöka den som är föremål för åtgärd enligt första stycket 2.

16 §⁸ Beträffande den som är häktad på grund av misstanke om brott är det undersökningsledaren eller åklagaren som skall

1. avgöra om eller i vad mån det finns hinder för gemensam förvaring eller vistelse enligt 3 § första stycket eller för medgivande enligt 9–13 §§ på grund av att åtgärden kan medföra fara för att bevis undanröjs eller utredning om brott på annat sätt försvåras,

2. avgöra fråga om inskränkningar enligt 6 § tredje stycket.

Ett beslut enligt första stycket som innebär inskränkningar i den häktades kontakter med omvärlden (restriktioner) får meddelas endast om den häktade får underkastas restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken.

Beslut som avses i andra stycket skall omprövas så ofta det finns anledning till det.

17 § Den häktade får begära tingsrättens prövning av ett beslut enligt 16 § att ålägga denne restriktioner av ett visst slag. Rätten skall pröva en sådan begäran när den prövar frågan om tillstånd till restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken. Innan rätten fattar beslut skall åklagaren ges tillfälle att yttra sig. Rättens beslut får inte överklagas.

Bestämmelserna i första stycket skall tillämpas även i hovrätt och Högsta domstolen om dom i målet har överklagats dit eller om förhandling hålls enligt 24 kap. 17 § fjärde stycket rättegångsbalken.

⁷ Senaste lydelse 1980:931.

⁸ Senaste lydelse 1993:1411.

18 §⁹ Om inte annat följer av 16 §, meddelas beslut enligt denna lag av Kriminalvårdsstyrelsen beträffande den som är intagen i en förvaringslokal som står under styrelsens tillsyn.

20 §¹⁰ Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att någon annan kriminalvårdsmyndighet än Kriminalvårdsstyrelsen eller tjänsteman inom kriminalvården får fatta beslut som avses i 18 §.

Kriminalvårdsstyrelsen kan ändra ett beslut som någon annan har fattat enligt första stycket. Den som beslutet angår får påkalla styrelsens prövning av ett sådant beslut, om det har gått honom eller henne emot.

22 § Kriminalvårdsstyrelsen eller den kriminalvårdsmyndighet som styrelsen bestämmer får förordna en väktare i ett auktoriserat bevakningsföretag att, inom ramen för sin anställning där, utföra vissa bevakningsuppdrag när en häktad skall vistas utanför förvaringslokalen. Om det finns särskilda skäl får ett sådant förordnande även avse vissa bevakningsuppgifter inom förvaringslokalen. I förordnandet skall uppdragets art och omfattning anges. Förordnandet får återkallas.

Väktaren får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han på grund av sitt uppdrag har fått veta om enskilds personliga förhållanden eller förhållanden av betydelse för rikets säkerhet eller för beivrandet av brott. I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

25 § När någon i annat fall än som avses i 1 och 23 §§ tas in i kriminalvårdsanstalt eller häkte för annat ändamål än verkställighet av påföljd för brott eller tas i förvar i polisarrest, skall denna lag, med särskilt beaktande av anledningen till intagningen och dennas varaktighet, gälla i tillämpliga delar, om inte annat föreskrivs i lag eller annan författning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

På regeringens vägnar

LAILA FREIVALDS

Anders Perklev
(Justitiedepartementet)

⁹ Senaste lydelse av förutvarande 16 a § 1981:1301.

¹⁰ Senaste lydelse av förutvarande 16 c § 1990:1012.